

Реферат на тему: "Творчість Ганса Сакса"

Ганс Сакс

РЕФЕРАТ

на тему:

"Творчість Ганса Сакса"

(1494-1576 рр.)

Доля і літературна спадщина одного з найвизначніших німецьких поетів XVI століття Ганса Сакса (1494-1576) представляють великий інтерес для дослідження. Поет-бюргер, мейстерзингер, драматург — Сакс безсумнівно є ключовою фігурою в розвитку і становленні літератури німецької Реформації.

Ганс Сакс виявив себе тонким самобутнім художником. Великий жанровий діапазон його поетичної творчості: мейстерзингерські пісні, духовні пісні і вірші, повчальні шпрухи, "історії" (легенди), байки, полемічні (прозаїчні) діалоги, веселі шванки, зворушливі "трагедії", повчальні "комедії", кумедні фастнахтшпілі, у яких він без зусиль перевершив усіх своїх попередників і сучасників.

Літературна спадщина Ганса Сакса велика. Кількість написаного ним склало 208 драматичних творів, 4275 мейстерзингерських пісень і 1700 шпрухів, байок, шванків і легенд, тобто 34 власноручно написані томи (Wendler).

Більшість німецьких дослідників підкреслює винятковий поетичний талант Ганса Сакса, називаючи його "реформатором у поезії подібно Лютеру в релігії і Гуттену в політиці" (Lutzelberger). Він зумів з'єднати бюргерські художні традиції Середньовіччя з ідеями Реформації й античних переказів і створити справді народні добутки.

Протягом сторіч творчість Гансу Сакса привертала увагу насамперед німецьких літераторів і вчених-літературознавців. Німецькі письменники і поети, зокрема письменники-просвітителі Віланд ("Ганс Сакс", 1776) і Лессінг незадовго до своєї смерті, відзначали особливу значимість творчості Ганса Сакса в історії німецької літератури і виступали за відродження його літературної спадщини. Поезія "Буря і натиск" в особі Якоба Рейнгольда Ленца, Фрідріха Максиміліана Клінгера, Генріха Леопольда Вагнера і молодого Ґете зверталася до літературного жанру фарсу, до фастнахтшпілю в стилі Ганса Сакса.

Після появи вірша Ґете "Поетичне покликання Ганса Сакса" (1776 р.) виходять роботи про життя і творчість нюрнберзького поета, які носять переважно літературознавчий характер і відбивають різні сторони творчості поета. За останні сто років германістами написано близько 30 дисертаційних робіт, присвячених літературній творчості Ганса Сакса.

Літературна спадщина Гансу Сакса досліджувалося багатьма вченими зарубіжжя і Росії. Так, ще в 1840 р. у журналі "Пантеон" з'явилася стаття Г.Блаза "Ганс Сакс,

черевичник-поет". Під таким же заголовком вийшла в 1875 р. невелика робота Б.Краєвського.

Ще в двадцяті-сорокові роки ХХ століття Борис Пастернак робив чудові переклади мейстерзингерських пісень, шванків і фастнахтшпіль Сакса, випереджаючи їх невеликими передмовами про знаменитого німецького поета-шевця.

У творчості Г. Сакса знаходять місце усі форми впливу фольклору, що насамперед помітно на поетичних жанрах: трансформувалися численні види пісні: любовна, хвалебна, духовна, мейстерзингерська пісня, причому особливе місце належить духовній пісні, яка виникла в Німеччині з метою доведення релігійних ідей до свідомості народних мас. Сакс слідом за Лютером складав чи обробляв псалми і перекладав Старий і Новий Завіт у духовні вірші і протестантські пісні.

Випливаючи традиції дотримання 32-х правил написання віршованого тексту до мейстерзингерської пісні, Сакс вніс істотні зміни в її зміст і жанр: ще на зорі своєї поетичної діяльності, у 1515 році, він виступав у захист творчих прав поета, ратуючи за розширення тематики мейстерзингерських пісень ("Відмінне наставляння, про що повинен думати співак"), він додав їм світський зміст, поряд з релігійним; розширив канонічну тематику, послабив регламентацію вимог до форми (допускаючи зміну мелодії від строфи до строфи, більш вільна побудова вірша).

Байка, один з розповсюджених фольклорних жанрів, також трансформувалася у творчості Сакса головним чином шляхом її завершення повчальний кінцівкою.

У становленні поетичної творчості Сакса велика роль шпрухової і дидактичної поезії, які склалися під впливом фольклору. Сакс використовував віршовану мову шпрухів — кніттельферс і народна мова, розширив тематику, яка орієнтує на сучасні проблеми, створюючи злободенні твори.

У шпруховій поезії Сакса цікавий освітньо-пізнавальний зміст ("Про виникнення Богемської землі і королівства", "Шпрух про сто тварин з описом їхньої породи і властивостей", "Шпрух про сто птахів" і ін.) визначеність ідеології.

Німецький шванк, як фольклорний жанр, традиційно присвячений до сміхової (карнавальної) культури, був істотно збагачений Саксом новими сюжетними формами, сучасним змістом, тенденцією до індивідуалізації персонажів ("Куховарка — ласуха").

Внесені були Саксом новаторські зміни у веселий народний фарс, у фастнахтшпіль ("Висиджування теляти", "Витяг дурнів", "Школяр у раю" і ін.). Суть змін — зм'якшення грубого гумору, турбота про розвиток дії і жвавості характеру. Саме під пером Сакса фастнахтшпіль ставали драмою в жанровому змісті. Фольклорні джерела органічні для творчості Сакса, додаючи йому специфічні якості.

М. Сакс спирався на досвід своїх попередників і сучасників, продовжуючи розвивати й удосконалювати популярні жанрові форми бюргерської літератури — мейстерзингерську пісню, шпрух, шванк і фастнахтшпіль.

Бюргерська література — особливий шар німецької літератури XV-XVI ст., що зробив вплив на її демократизацію, розвиток розмовного стилю літературної мови, формування багатьох літературних жанрів, близьких до національного мислення по

концептуальності та ідейно-естетичній основі (шванк, фастнахтшпіль).

Необхідно підкреслити створення в бюргерській літературі передумов для формування творчих методів, зокрема реалізму.

Типологія творчості Г. Сакса виглядає в такий спосіб:

1. Дидактична лірика — духовні пісні, мейстерзанг;
2. Сміхова поезія — комічні байки, шпрухи, шванки, фастнахтшпілі;
3. Драматургія — історії (легенди), полемічні (прозаїчні) діалоги, мейстерзингерська драма ("трагедії" і "комедії"), фастнахтшпілі (карнавальні п'єси).

Мейстерзанг, будучи відправною точкою творчості Г. Сакса, був тісно зв'язаний з іншими жанрами його творчості. Сакс був, безсумнівно, самим обдарованим нюрнберзьким мейстерзингером, про що свідчить його прижиттєва популярність, перетворення його новаторських досягнень у цьому жанрі в традицію для німецьких авторів. Усі жанри відрізняються спільністю комічного початку, віршованою мовою викладу.

Сакс розширив тематику мейстерзанга за рахунок античних, середньовічних і сучасних літературних джерел.

Він не був строгий у відношенні правил поетики і мелодії пісень: уводив колоритні життєво правдиві деталі, використовував усю гаму відомих мелодій ("тонів") і створював свої.

Сміхова поезія Г. Сакса представлена в його творчості комічними байками і шванками, шпрухами, прислів'ями і фастнахтшпілями. Сюжети байок і шванків опосередовано були запозичені в Езопа через Штріккера, Альбера, Вальдуса, Лютера і середньовічного тваринного епосу. Усі жанри відрізняються спільністю комічного початку, віршованою мовою викладу, народністю мови, насиченого приказками і прислів'ями, мораллю — повчанням. Інтерес представляють і байки на біблійний сюжет ("Вулкан створив людину" і ін.), забарвлені м'яким гумором.

Комедійно-естетичне відношення автора (суб'єкта) до зображуваного (об'єкту) у Сакса завжди відповідає двом основним типам: сатири і гумору, що сприяє класичній типології комічного. Сатира Сакса зв'язана з передовою думкою свого часу, відрізняється вільним відношенням до форми, що позначається в порушенні зовнішньої побутової вірогідності і створенні гіперболічних і гротескних, жартівливих образів, езопівської мови.

Сатира і гумор Сакса характеризуються художньою багатогранністю, багатим забарвленням, що дає місце драматичним мотивам і фарбам, що наочно представлено у шванках і фастнахтшпілях.

Драматургія Г. Сакса бере початок у фольклорному епосі, що відрізняється особобою конфліктністю і драматизмом змісту. Мова йде про історії (легенди) життя святих, народне життя, які з'являлися з кінця XIII століття в збірниках німецькою мовою, складених у більшості випадків невідомими авторами.

Передоднем драматургії Сакса є "Діалоги про Реформацію", написані в 20-х роках XVI століття в захист протестантизму, ідей і діяльності Лютера. Про це свідчать сім

полемічних (прозаїчних) діалогів, з яких дотепер дійшли чотири ("Диспути між каноніком і шевцем", "Розмова про лжепраці священників", "Діалог, зміст якого аргумент римлян у протигагу християнам", "Розмова евангеліста-християнина з Лютером"). У жанрі прозаїчного діалогу переконлива історія і багата традиція, формування якої спирається на праці Платона, Лукіана, Клопштока, Лессінга, Монтеск'є, Ренана й ін.

М. Сакс блискуче використовував найважливіші композиційні і художні принципи полемічного діалогу: динамічність розвитку думки, установку на силу і переконаність висловлення, розмаїтість аргументів. Оскільки в діалогічному жанрі співрозмовники потрібні як знаряддя для розвитку думки, у діалозі можуть брати участь схематичні "анонімні" персонажі. У "Діалогах" Сакса це лютеранин — проста людина з народу (ремісник, селянин), його опонент — евангеліст-християнин, церковник, мови якого створюють сатиричний образ. Присутність автора виявляє себе в недвозначних висловленнях своєї думки, ціль якого — спонукати людини до дій. "Діалоги" Сакса співвідносяться з агітаційним жанром.

Власне драмою у творчості Г. Сакса є фастнахтшпіль і мейстерзингерська драма ("трагедія" і "комедія"). Ці жанри зближуються запозиченими сюжетами з італійської новели Відродження, з легенд і народних книг, а також з античної і середньовічної історії, інших німецьких і іноземних джерел.

Однак Сакс, освоюючи нові теми відповідно до бюргерського світогляду, дотримував масштабу бюргерсько-протестантської моралі, що в епілогах його драм втілювалася в легко запам'ятовуються формули.

Первісна прихильність до античної теми і традиційний розподіл драми на п'ять частин ("Іокаста", "Клитемнестра", "Руйнування Трої") сполучалися з запозиченнями з біблійних текстів німецького героїчного епосу і віршів Боккаччо ("Пророк Іона", трагедія "Роговий Зигфрід", "Комедія про терплячу і слухняну маркграфиню Грізельде" і ін.).

Зі створених Саксом двохсот п'єс на епоху розквіту Нюрнберзького мейстерзингерського театру (1550-1560 р.), заснованого Саксом, приходиться біля ста драм. З них майже третина п'єс відрізняється релігійно-біблійним змістом, інші — близькістю до італійської ренесанської новелістики й іншим джерелам. В оцінці драм критикою немає єдності: від визнання негативними їхньої формальної сторін і наївного змісту до позитивної оцінки тематичної новизни й оптимістичного пафосу. Дійсно, наївність конфлікту і його сюжетного розвитку, перенасиченість подіями, нерозчленованість ознак трагедії і комедії відбивали ту ступінь в історії німецького театру, коли майже нічого не було відомо про закони трагічного і комічного мистецтва і драматична техніка відзначалася примітивністю. Однак справжня заслуга Г. Сакса перед драматургією і театром безперечна: він першим у німецькій літературі ужив терміни "трагедія" і "акт", установив більш тісний зв'язок між дією, прологом і епілогом, віддаючи перевагу світським темам. Сакс першим драматизував "Трістана" і "Пісня про Нібелунгів".

Таким чином, своєю драматичною творчістю Сакс внесла значний вклад у становлення і розвиток цього літературного жанру.

Вагомість заслуги Сакса пояснюється і якісними фастнахтшпілями, які є найбільш розробленою формою вираження ідейних і етичних поглядів письменника.

Фастнахтшпили — власне кажучи "інсценовані шванки", у типологічному аспекті їх зближає комічний план зображення побутової сторони життя героїв, серед яких самий улюблений — спритний, тямущий простолюдин. Сакса залучали сюжети, які дозволяють розкрити гуманістичні етичні погляди простолюдина ("Шахрай, що віддає чорта анафемі", "Стара хитра звідниця і чоловік-підкаблучник", "Кошик рознощика", "Витяг дурнів" і ін.). Зближають обидва жанри і віршований розмір — восьмискладний силабічний вірш (кніттельферс) і орієнтація на колоритну народну мову. Структура обох жанрів у Г.Сакса відповідає наступній схемі: сюжет — мораль — персонажі — громадське життя, причому мораль виражена через сюжет, художні особливості відповідають народному погляду на проблему. До пізнього періоду творчості Сакса відносяться наступні типи: повчальний, соціально-побутовий і політичний, антиклерикальний, еротичний.

Комізм фастнахтшпілів починається з карнавального сміху й у своєму розвитку доходить до суспільної сатири. Як панорама німецького життя ці п'єси рівні за значенням "Декамерону" Боккаччо і "Кентерберійських оповідань" Чосера, що підтримує популярність фастнахтшпілів Г. Сакса й у наш час.

Підводячи підсумок своїй творчості в 1567 році, сам поет нараховував всього 6048 творів у 34-х рукописних томах, з них тільки шванків — 1500.

Список використаної літератури

1. Література середньовіччя. Посібник. — К., 2000.
2. Шевлякова Н. Н. Ганс Сакс і шванкова література в Німеччині в Середні століття й епоху Відродження // Збірник праць докторантів, аспірантів і здобувачів.— Майкоп, 2001.
3. Шевлякова Н. Н. Ганс Сакс і народний театр німецької Реформації // Філологічний вісник.— Майкоп, АГУ, 2002.